

FELSEFE GÜNDEMİ

CİLT: I • SAYI: 101

AKADEMİK ÖZEL BASKI

FİYAT: AKIL VE MANTIK

Felsefenin Diğer Alanlarla İlişkisi

Hazırlayan: İlker ÜNSAL

Felsefe; geniş ve sorgulayıcı yapısıyla bilim, sanat ve din gibi farklı alanlarla yakından bağlantılıdır. Her bir alanın temel kavramlarını, yöntemlerini ve amaçlarını sorgulayarak bu farklı disiplinler arasında bir köprü işlevi görür.

VARLIK FELSEFESİ (ONTOLOJİ)

Varlığın var olup olmadığı:

Dış dünyada gerçek bir varlığın bulunup bulunmadığını sorgular (Örneğin; nihilizm hiçbir şeyin var olmadığını savunurken, realizm varlığın gerçek olduğunu kabul eder).

Varlığın ne olduğu:

Varlık eğer varsa, onun özünün ne olduğunu (madde mi, idea/düşünce mi yoksa her ikisi birden mi olduğunu) tartışır.

BILGI FELSEFESİ (EPISTEMOLOJİ)

Bilginin imkânı:

İnsanın nesnelere olduğu gibi, kesin ve doğru bir şekilde bilip bilemeyeceğini araştırır.

Bilginin kaynağı:

Doğru bilgiye ulaşırken aklımızı mı (rasyonalizm), yoksa duyularımızı ve deneyimlerimizi mi (empirizm) kullandığımızı sorgular.

Doğruluk ölçütleri:

Bir bilginin doğru kabul edilebilmesi için hangi şartları sağlaması gerektiğini (tutarlılık, fayda, apaçıklık vb.) belirler.

AHLAK FELSEFESİ (ETİK)

Evrensel ahlak yasasının imkânı:

Tüm insanlar, her çağda ve her yerde geçerli olabilecek ortak ahlaki kuralların var olup olmadığını tartışır.

Özgürlük ve sorumluluk ilişkisi:

İnsanın eylemlerini seçerken özgür olup olmadığını ve bu özgürlüğün doğurduğu ahlaki sorumlulukları inceler.

ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ

Güzellik:

Güzelliğin ne olduğunu, doğadaki ve sanattaki güzelliğin farklarını araştırır.

Ortak estetik yargıların imkânı:

"Güzellik görecelidir" düşüncesine karşı, herkesin güzel bulacağı evrensel sanat eserlerinin olup olamayacağını sorgular.

SIYASET FELSEFESİ

Devletin kökeni:

Devletin doğal bir kurum mu yoksa insanların sonradan oluşturduğu yapay bir kurum mu olduğunu tartışır.

İktidarın kaynağı ve meşruiyeti:

Yöneticilerin ülkeyi yönetme gücünü nereden aldığını (Tanrı, halk, güç vb.) ve bu gücün yasal/haklı dayanaklarını sorgular.

İdeal düzen ve ütopyalar:

Toplum için en iyi yönetim biçiminin hangisi olduğunu araştırır ve geleceğe yönelik hayali devlet tasarımları (ütopyalar) geliştirir.

DIN FELSEFESİ

Tanrı'nın varlığına ilişkin görüşler ve kanıtlamalar:

Teizm, deizm, panteizm veya ateizm gibi inanç sistemlerinin felsefi temellerini ve Tanrı'nın varlığına dair mantıksal argümanları inceler.

Evrenin sonluluğu ve sonsuzluğu:

Evrenin yaratılmış olup olmadığını ve bir sonu olup olmadığını rasyonel bir temelde tartışır.

Ruhun ölümsüzlüğü:

Ölümden sonra ruhun yaşamaya devam edip etmediği problemini felsefi açıdan ele alır.

BILIM FELSEFESİ

Bilimin ne olduğu:

Bilimsel faaliyetin doğasını, özelliklerini ve sınırlarını belirlemeye çalışır.

Bilimin yöntemi:

Bilim insanlarının bilgi üretirken kullandığı yöntemlerin (tümevarım, tümdengelim, yanlışlanabilirlik vb.) güvenilirliğini sorgular.